

Praktisch humanisme, vandaag, morgen en bij de bureu.

Geachte aanwezigen,
Beste vrienden,

De bedoeling is dat ik jullie vandaag wat vertel over praktisch humanisme in de toekomst; maar al schrijvende merkte ik eigenlijk dat ik dit niet kon doen, zonder wat over het heden te vertellen. Daarnaast wil ik ook iets kwijt over enkele interessante projecten in Berlijn, zodat ik mijn titel heb aangepast naar “praktisch humanisme vandaag en morgen, en bij de bureu” .

Ik geef nog even mee dat ik een heel beperkte spreektijd heb gekregen; pas op, ik ben daar niet rouwig om; we zijn hier immers samen om te klinken op de vriendschap en het nieuwe jaar. Maar die beperkte tijd heeft mij ertoe gedwongen om heel fragmentarisch en heel beperkt een aantal voorbeelden van praktisch humanisme te geven; beschouw het als een teasertje!

In de dagdagelijkse praktijk van de huizenvandeMens, in de ziekenhuizen en rusthuizen waar moreel consulenten aan verbonden zijn, en zeker binnen de werking van bepaalde lidverenigingen van deMens.nu (denk maar aan de pleeggezinnendienst Opvang, de Stichting Morele Bijstand aan gevangenen, de Stuurgroep Morele Bijstand in de ziekenhuizen en rusthuizen, ...) is het praktisch humanisme dé kapstok waaraan de ganse werking is opgehangen. Alleen is dit voor de buitenstaander niet altijd even zichtbaar of herkenbaar.

De morele dienstverlening die verstrekt wordt ondermeer vanuit de huizenvandeMens heeft de opdracht om onze levensbeschouwing, in casu het vrijzinnig humanisme, te vertalen naar de praktijk.

In de kern van het vrijzinnig humanisme staat het vrij onderzoek als methode om de wereld te leren kennen, centraal. We leren de wereld kennen zonder te moeten verwijzen naar hogere machten of dogma's. Maar er is meer dan dat. Het vrijzinnig humanisme heeft ook betrekking op het ervaren en het beleven. En het is op die belevingsdimensie dat de praktijk van de morele dienstverlening zich richt. De manier waarop mensen de werkelijkheid beleven en hieraan betekenis geven, vormt de focus van de morele dienstverlening. En hierbij begeven we ons op het vlak van de zingeving

Zingeving behoort tot de praktijk van alledag. Het kan diepgaand zijn, maar is dat niet noodzakelijk. Het is pas wanneer we problemen ondervinden, dat we ons bewust worden van onze zingeving, van onze existentiële pijn. Het antwoord op de vraag 'wie ben ik' heeft steeds te maken met ons wereldbeeld waarin bepaalde waarden, normen en doelen hun plaats hebben gekregen.

Soms slagen we erin deze zingevingsvragen zélf aan te kunnen. Maar lukt dat niet alleen, dan kunnen we een beroep doen op anderen. En Vrijzinnig humanistische consulenten kunnen hierbij een geschikte gesprekspartner zijn. Deze laatste geeft aandacht aan het persoonlijke zingevingssysteem en gaat in het verhaal dat de cliënt brengt op zoek naar betekenis, waarden en normen, naar verwachtingen, levensdoelen en emoties. Op die manier kan nieuwe samenhang en structuur gevonden worden binnen de eigen zingeving. Tijdens dit proces van praten met elkaar, is het de bedoeling dat de cliënt aan autonomie en zelfstandigheid wint. Deze emancipatorische benadering komt tegemoet aan het humanistisch ideaal waarbij de zin van het leven gezocht worden binnen de mens zelf. En dit gebeurt vanuit een humanistische houding; een houding die enerzijds bestaat uit waarden als solidariteit, verbondenheid, gelijkwaardigheid en verdraagzaamheid; en anderzijds uit vrijheid, autonomie en verantwoordelijkheid, vertaald binnen de methodiek van de vrijzinnig humanistische begeleiding en de grondhouding van de vrijzinnig humanistische consulent.

Dus de vrijzinnig humanistische begeleiding is meer dan gewoon een babbeltje doen met onze cliënten of patiënten; voor de buitenwereld lijkt dit 'vrijblijvend' te zijn, ...maar dit is wel duidelijk een voorbeeld van praktisch humanisme, **maar er is uiteraard meer....**

Want ook zonder problematisch te zijn, biedt onze zingeving de nodige uitdagingen en is zij voortdurend in beweging. Denk maar aan belangrijke sleutelmomenten in ons leven (geboorte, huwelijk, gedwongen verhuis, dood, pensioen, noem maar op) waarbij we ons opnieuw dienen te positioneren. Wat betekent dit nu voor ons? Op welke wijze beleef ik dit moment, deze nieuwe situatie? Ook in het verzorgen van plechtigheden zorgt men voor een houvast in het zingevingproces tijdens de sleutelmomenten in iemands leven. Een vrijzinnig- humanistische plechtigheid plaatst de gebeurtenis in een groter zingevend geheel, dat niet enkel individueel beleefd wordt.

Kortom, dit zijn maar enkele voorbeelden van praktische humanisme **vandaag!**

Over naar morgen...

Voor de nabije toekomst staan nieuwe projecten op stapel; projecten waarbij het aanbod verder wordt uitgebouwd rond de 2 peilers, nl vrijzinnig humanisme en zingeving, ook al is dit niet altijd even zichtbaar of herkenbaar.

In alle huizenvandeMens binnen onze provincie, maar ook in de meeste andere provincies, start dit jaar het rouwproject De Sokken van de Olifant . Dit vrijzinnig bijstandspakket biedt begeleiding op maat, zowel voor kinderen en jongeren in rouw, als voor volwassenen die hen willen helpen om hun gemis en verdriet te uiten. Met de 'Sokken van de Olifant' stellen we de overledene centraal, zonder daarbij naar een leven na de dood te verwijzen. Tot nu toe konden kinderen en jongeren met verdriet enkel een beroep doen op religieus getinte begeleiding of onpersoonlijke standaardpakketten. Nu bieden wij een alternatief. Naast een hele reeks boeken die in de huizenvandeMens kunnen ontleend worden, bieden we ook een op maat van het kind gemaakte troostkoffer en koestertas. Deze zijn doe- boxen die kinderen en jongeren helpen om hun verdriet te verwerken, niet alleen door te praten, maar vooral door te doen.

Een 2^e project situeert zich op het vlak van het levenseinde, nl. Leif West-Vlaanderen; William verwees er reeds naar; dus ik ga daar niet dieper op ingaan. Alleen meegeven dat de spiksplinternieuwe folder hier ligt!

Maar eigenlijk kunnen wij als vrijzinnig humanisten nog veel meer voor de anderen gaan betekenen; de uitdaging ligt erin om op concreet en praktisch niveau en op laagdrempelige wijze projecten uit te werken die bijdragen tot de humanisering van onze samenleving. Beroep doen op expertise van anderen en dus samenwerken met partners binnen en buiten de vrijzinnige gemeenschap is hierbij een noodzaak. En soms eens kijken wat onze burens doen, kan ook geen kwaad.

In 2009 had ik het geluk om met een kleine delegatie vanuit UVV/de Mens.nu op werkbezoek te kunnen gaan bij een aantal humanistische realisaties in Berlijn. Het Humanistisch Verband (kortweg de HVD) in Berlijn telt zo'n 4500 leden; om hun dienstverlening aan de bevolking te kunnen waarmaken, kunnen

zij een beroep doen op zo'n 1000 vrijwilligers en evenveel beroepskrachten, waarvan de helft leerkrachten Lebenskunde (zeg maar de leerkrachten moraal).

De diensten die de HVD in Berlijn aanbiedt, betreffen voornamelijk sociale diensten die onder de noemer van het praktisch humanisme vallen.

Eén van de eerste zaken die we bezochten, was een instelling, gericht op chronische psychiatrische patiënten, gebaseerd op laagdrempelige basiszorg. Het doel bestaat erin levenscrisissen te milderen en indien mogelijk te overwinnen; of gewoon ondersteunend te werken. Het humanistische komt tot uiting in de emancipatorische manier van werken: de cliënten komen en gaan zoals ze zelf willen en men kan anoniem deelnemen aan de groepen.

Een andere realisatie situeert zich op het vlak van palliatieve zorg. In Vlaanderen ligt deze werking bijna integraal in handen van de Caritas-zuil, al is men officieel pluralistisch. Maar in Berlijn is men erin geslaagd om binnen de HVD een 'eigen' residentiële palliatieve éénheid uit te bouwen. Het is gelegen op een schitterende locatie, in een mooi gerenoveerd pand. Centraal in de werking staat het zelfbeschikkingsrecht en de menselijke waardigheid. Naast deze residentiële instelling heeft de HVD ook al heel wat verwezenlijkt op het vlak van de palliatieve thuiszorg; sinds 2007 is er een ambulante hospice voor kinderen en jongeren. En is er ook een palliatief dagcentrum voor kindjes opgericht.

Ook in eigen land bestaat er een gelijkaardig initiatief, nl. Villa Rozerood. Daar kunnen terminaal en chronisch zieke kinderen, samen met hun familie op vakantie komen. Een ontlasting voor de ouders die de zorg even aan anderen kunnen overlaten, en een echte vakantie aan zee voor kinderen die anders de kans niet hebben om binnen het reguliere vakanciecircuit op reis te gaan. Naar de buitenwereld toe is dit een pluralistisch initiatief, maar de kern van het initiatief is vrijzinnig humanistisch.

In Berlijn kregen we ook de kans een bezoek te brengen aan een humanistisch centrum voor zwangerschapsconsultatie; de bijstand die er wordt verleend richt zich zowel op gewenst zwangere vrouwen als op vrouwen die een abortus wensen; De informatie en advies die er gegeven wordt, bestaat uit sociaal-psychologische begeleiding, relatiecounseling en informatie rond voorbehoedsmiddelen....

Ook dergelijk initiatief bestaat bij ons..heel dichtbij zelfs, nl. het CGSO (Centrum Geboorteregeling en Seksuele Opvoeding).. dat vele jaren geleden door een groep vrijzinnigen werd opgericht. De gesubsidieerde werking werd omwille van schaalvergroting integraal opgeslorpt door het Centrum Algemeen Welzijnswerk in Brugge; maar een kleine, geëngageerde groep vrijwilligers wou een stuk van de werking verder zetten, in de geest van hoe er vroeger werd gewerkt. Ook hier wordt de humanistische visie weerspiegeld in de benadering van de mensen die er met hun vragen komen. Zonder te oordelen, gaat men kijken naar wat er leeft bij de hulpvrager, en wordt er zorgvuldig afgetoetst wat de individuele noden en vragen zijn. Ook hier weer is er oog voor die koppeling van zingeving, zelfbeschikking en emancipatorisch werken; opnieuw een voorbeeld van praktisch humanisme.

En ik keer nog eens terug naar Berlijn... al is het maar om voor wat inspiratie te zorgen..

De HVD is er uitbater van tal van kinderdagverblijven; ze hebben er projecten rond kinderen en armoede; ze beschikken over een coördinatiecentrum waarin het totale aanbod aan zorg voor ouderen, gaande van poetshulp, financiële ondersteuning, boodschappendienst tot verpleging in 1 databank is opgenomen. Wat de HVD onderscheidt van de andere coördinatiecentra is uiteraard het humanistisch waardepatroon, waarin de nadruk ligt op zelfredzaamheid, op het emancipatorisch karakter van de zorg, op het niet paternalistisch omgaan met de ouderen. Het is uiteindelijk de cliënt zelf die beslist wat hij gaat doen, nadat alle objectieve informatie is gegeven. Ten slotte hebben ze een aantal serviceflats gebouwd die ze ook zelf uitbaten en waarvan de werking uiteraard gebaseerd is op de principes die ik daarnet al vernoemde.

Geef toe, heel wat mooie projecten die voor ons mogelijks een inspiratiebron kunnen zijn. En die elk op hun manier, wat meer of wat minder uitgesproken, voorbeelden van praktisch humanisme zijn.

Nu, Wat ik eigenlijk finaal voor ogen heb met deze zeer beperkte introductie in het praktisch humanisme, is vooral duidelijk maken dat als wij dit willen, dat we ook in staat zijn om elk op onze manier, bij te dragen aan de humanisering van de maatschappij. En dit niet zozeer door kritiek te geven op wat anderen doen of niet doen, maar door zelf een positief verhaal te schrijven, door zelf een

nieuw initiatief te nemen of door een actie te organiseren, zodat wij als vrijzinnige gemeenschap ook naar buiten toe als positief en relevant voor en door de maatschappij worden ervaren.

Tot slot wens ik enkel nog te klinken op een jaar waarin we als vrijzinnige gemeenschap hopelijk alleen maar groeien, waarin we de kans krijgen om verder te bouwen aan een droom die reeds meer dan 10 jaar leeft, namelijk aan de verwezenlijking van een groot gemeenschappelijk vrijzinnig pand. Een pand waar we allen ons ding kunnen doen, en waardoor we er hopelijk in slagen om nog meer activiteiten en projecten uit te werken waardoor we steeds zichtbaarder, herkenbaarder en zelfs onmisbaar zullen worden in de Brugse regio!

Op 2013!!!

Els Goderis, directeur huizenvandeMens West-Vlaanderen